

Пад сузор'ем слова...

Сцэнарый вечара-апавядання (да 85-годдзя з дня нараджэння
У. В. Гніламёдава, пісьменніка-земляка, беларускага крытыка і
літаратуразнаўца)

*Да мерапрыемства аформіць кніжную выставу “На шляху да
сябе”.*

Вяд. 1. Багата на таленты Камянецкая зямля. Тут нарадзіліся вядомыя
пісьменнікі, мастакі, палітычныя, грамадскія, рэлігійныя дзеячы, вучоныя.

I сёння наша размова пойдзе пра нашага земляка **Уладзіміра
Васільевіча Гніламёдава** - крытыка, літаратуразнаўцу, доктара філалагічных
навук, прафесара, акадэміка Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі
пісьменніка-раманіста - асобы першай велічыні ў сучаснай беларускай
гуманітарыстыцы і культуры.

Вяд. 2. Уладзімір Васільевіч – чалавек высокіх маральных ідэалаў і
духоўных каштоўнасцей, жыщё і творчасць якога праходзяць пад знакам
дабрыні і натхнення, радасці і шчасця.

Акадэміку Уладзіміру Гніламёдаву – 85.

Вяд. 1. Давайце вернемся да вытокаў, у вёску Кругель Камянецкага
раёна, дзе 26 снежня 1937 года ў сялянскай сям'і нарадзіўся хлопчык, якога
назвалі Валодзэм.

На фарміраванне яго духоўнага свету вялікі ўплыв аказалі —
невялічкая вёсачка Кругель(двароў дваццаць пяць) - прыгажэйшы куток
беларускай прыроды, а таксама дзед па матчынай лініі Сцепанюк Лявон
Міхайлавіч, які паездзіў па свеце, шмат пабачыў і перажыў і меў дар
апавядальніка.

Вяд. 2. У памяці хлопчыка адбілася многае з той далёкай пары. Яго
дзяцінства прайшло на вясковым улонні — у полі і ў лесе, на лузе і на рацэ.
Цікава было бываць у навакольных вёсках, бачыць, як живуць людзі, слухаць
казкі, песні, незвычайныя гісторыі, зімой катацца на санках, на лыжах з
Марковай гары (так называлася ўзвышанае месца каля вёскі), пасвіць кароў,
вадзіць на начлег коней.

Вяд. 1. Калі наступіў змрочны час акупацыі, час крывавага прыгону.
Людзям давялося паспытаць усяго — і гора, і здзекаў, і страху, і голаду.
Дзіцячыя ўражанні таксама не сцерліся з памяці, хлопчык запомніў твар
ворага, твар вайны... Вызваленне прыйшло ў ліпені 1944-га.

Вяд. 2. У вёсцы адкрылася школа, Валодзя пайшоў у першы клас, калі яму не споўнілася і сямі год. З першага класа і да яе заканчэння ў 1954г. Хлопец вучыўся з цікавасцю, таму і быў выдатнікам і дзесяцігодку закончыў са срэбным медалём. Валодзя быў гадаванцам бабы і дзеда. Калі бацькі пабудаваліся і жылі самастойна, калі пазней перабраліся ў Брэст, старэйшы унук Сцепанюкоў заставаўся са старымі, покуль не закончыў мясцовую дзесяцігодку.

Вяд. 1. Юнак з Кругеля марыў стаць геолагам, меў намер паступаць у Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт імя У. І. Леніна на геолага-геаграфічны факультэт. Прафесія геолага, здавалася яму вельмі незвычайнай, рамантычнай. Мара не спраўдзілася. Але папрацаў геолагам-рабочым у геалагічнай партыі — усё ж такі аднойчы давялося: капаў шурфы, свідраўваў, зямныя пласты, даставаў «моналіты»...

Вяд. 2. Замест БДУ кругельскі выпускнік падаў дакументы на факультэт мовы і літаратуры Брэсцкага педінстытута. Выбар гэтага факультета не быў выпадковым. Уладзімір з дзяцінства любіў мастацкае слова, яго багаты і чароўны свет.

Вяд. 1. Студэнцкія гады Уладзіміра Гніламёда (1954-1959) прыпалі на бурлівы час, звязаны з вяртаннем у літаратуру рэпрэсаваных пісьменнікаў. Юнака з Кругеля можна было бачыць у студэнцкіх аўдыторыях, на калідоры інстытута з томікам у руках то Мусы Джаліля, то У. Хадыкі.

Актывізацыі цікавасці да літаратуры, да яе велічных і трагічных старонак спрыялі такія любімые студэнтамі тых гадоў выкладчыкі, як А. Б. Рубцоў, У. А. Калеснік, Ц. Смальянава.

Вяд. 2. Прыхільнасцю студэнтаў і нават папулярнасцю ў горадзе карыстаўся драматычны гурток інстытута, якім кіраваў артыст Брэсцкага тэатра А. М. Самараў. Уладзімір Гніламёдаў у гэтым самадзейным калектыве быў вядучым артыстам.

На факультэце часта наладжваліся сустрэчы студэнтаў з пісьменнікамі, праводзіліся дыспуты і канферэнцыі, арганізоўваліся літаратурныя вечарыны. Ва ўсіх гэтих мерапрыемствах Уладзімір Гніламёдаў прымаў непасрэдны ўдзел.

Вяд. 1. Пасля заканчэння педінстытута малады спецыяліст быў накіраваны на працу завучам Тамашоўскага дзіцячага дома і настаўнікам беларускай і рускай моў і літаратур мясцовай сямігодкі Брэсцкага раёна. Пасапраўднаму разгарнуцца на гэтих пасадах маладому педагогу не ўдалося: ён быў прызваны ў войска. Служба ў Савецкай Арміі з'явілася для яго добраў школай, якая многаму навучыла, загартавала целам і духам.

Вяд. 2. Пасля дэмабілізацыі ў 1961 г. працаваў настаўнікам у Камароўскай сярэдняй школе гэтага ж раёна, актыўна ўключыўся ў культурна-асветніцкую працу вёскі, хораша заявіў пра сябе ў якасці рэжысёра і актора ў Купалавай "Паўлінцы".

Вяд. 1. З 1962 года Уладзімір Гніламёдаў жыве і працуе ў Мінску, звязаўшы свой лёс з Інстытутам літаратуры АН БССР: закончыў аспірантуру, працаваў малодшым навуковым супрацоўнікам(1965-1969), загадчыкам аддзела тэорыі літаратуры (1977г.), намеснікам дырэктара, дырэктарам...(1998-2006гг.)

Вяд. 2. З 1972года Уладзімір Васільевіч – член Саюза пісьменнікаў Беларусі.

З 1969 па 1976 год працуе у апараце ЦК КПБ спачатку інструктарам, затым загадчыкам сектара мастацкай літаратуры ЦК КП Беларусі.

Вяд. 1. Першыя публікацыі Уладзіміра Гніламёдава ў друку з'явіліся ў 1963 г. Паказальна, што свой дэбют як літаратурны крытык пачынаў з рэцэнзіі "Крытык становіцца пісьменнікам" ("Заря", 16 чэрвеня) на кнігу свайго настаўніка У. А. Калесніка "Час і песні".

Вяд. 2. Уладзімір Гніламёдаў ніколі не быў вольным літаратарам. Высокія пасады, якія ён займаў, забіралі шмат сіл і часу. Тым не менш, гэта ніколі не выбівала даследчыка з творчага стану. Ён аўтар больш як 300 навуковых, літаратурна-крытычных артыкулаў і рэцэнзій, звыш дзесятка манографічных прац і кніг крытыкі. Цікавяць яго пытанні тэорыі і гісторыі літаратуры, праблемы развіцця беларускай паэзіі, даследаванне яе нацыянальнай спецыфікі, жанравай і стылевай разнастайнасці.

Вяд. 1. Уладзіміру Гніламёдаву характэрна ўвага да маладых, хто толькі пачынаў сваю дарогу ў літаратуры. Яго рэдкі педагогічны талент, адчуле на сабе многія вучні, якія дзякуючы яго шчырым копатам, заўсёднай гатоўнасці прыйсці на дапамогу, удумлівым парадам і проста бескарысліваму раздорванню навуковых ідэй набылі вопыт даследчыцкай працы і сённяня сталі таленавітымі даследчыкамі беларускай паэзіі і прозы, публікуюць манографіі і актыўна выступаюць у сродках масавай інфармацыі у Беларусі і за яе межамі.

Вяд. 2. Сярод значных навуковых дасягненняў У. В. Гніламедава – **серыя творчых партрэтаў класікаў беларускай літаратуры і выдатных пісьменнікаў сучаснасці:** І. Мележа, В. Зуёнка, Я. Купалы, П. Броўкі, М. Танка, К. Кірэнкі, А. Пысіна, Г. Бураўкіна, Б. Сачанкі, А. Куляшова, М. Лужаніна, П. Панчанкі, С. Дзяргая, П. Макаля, І. Новікава, Н. Гілевіча, Р. Барадуліна, А. Вярцінскага, Ю. Свіркі, А. Грачанікава, Я. Янішчыц, Е. Лось.

Вяд. 1. Уладзімір Гніламёдаў з'яўляеца вядучым купалазнаўцам, самым дасведчаным і пранікльвым даследчыкам патаемных глыбінь купалаўскага паэтычнага свету. Гэтым даследчыкам творчасць Янкі Купалы, перачытана свежа, мудра і мужна. У(1996), за манографію **“Янка Купала: Новы погляд”** даследчыку прысуджана рэспубліканская літаратурная прэмія імя У. Калесніка. А у 2002г. выйшла кніга **“Янка Купала: Жыццё і творчасць”**

Вяд. 2. У. Гніламёдаў – адзін з аўтараў і рэдактараў новай фундаментальнай працы **“Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя”** (1999-2003гг.) у 4-х тамах, якая стала значным дасягненнем усёй беларускай навукова-тэарэтычнай думкі.

Вяд. 1. З нагоды юбілею ў 2012 годзе ў выдавецтве “Чатыры чвэрці” выйшла кніга “Уладзімір Гніламёдаў: **“Заставацца сабой...”**. Кнігу склалі артыкулы, рэцэнзіі і нарысы вядомых і аўтарытэтных крытыкаў і літаратуразнаўцаў, пісьменнікаў і журналістаў, што выяўляюць духоўна-філасофскія і сацыяльна-маральныя асновы і прынцыпты жыцця і творчасці Уладзіміра Васільевіча Гніламёдава.

Вяд. 2. У гісторыю беларускай літаратуры Уладзімір Васільевіч Гніламёдаў увайшоў не толькі як аўтарытэтны літаратуразнаўца, выдатны крытык, але і як таленавіты пісьменнік. Менавіта свае мастацкія творы лічыць ён асноўным дасягненнем у жыцці.

Вяд. 1. А пачалося ўсё раптоўна: “Аднаго разу паехаў у сваю вёску Кругель — яшчэ жылі некаторыя старыя людзі, гляджу і думаю: хто раскажа пра ўсё тое, што адбывалася на гэтай вуліцы, у гэтых мясцінах? З аднакласнікаў адзін я звязаў сябе з філалогіяй, мовай і літаратурай. І мне ад пачуцця ўдзячнасці да сваіх продкаў, бабы і дзеда, бацькоў захацелася расказаць пра іх, пра тое, як яны жылі на гэтай старажытнай зямлі, працавалі, любілі, радаваліся і пакутавалі. Я нешта ўспомню — занатую на паперы, пасля — яшчэ і яшчэ. Усё гэта паступова знаходзіла сваё месца, набывала пэўны парадак, выстройвалася ў суцэльную лінію».

Вяд. 2. Сапраўднай культурнай з'явай краіны стаў **цикл раманаў пісьменніка**, які аб'ядноўвае творы «Уліс з Прускі» (2006), «Расія» (2007), «Вяртанне» (2008), «Валошкі на мяжы» (2014), «Вайна» (2014), “Пасля вайны” (2015).

У раманах увасобілася складаная, пакручастая, а часам і драматычная гісторыя роднага краю. Пісьменнік паказаў праз гісторыю адной сям'і гісторыю ўсяго краю, праз біяграфію аднаго чалавека – лёс многіх людзей.

Вяд. 1. Намаганнямі акадэмікаў НАН Беларусі, літаратуразнаўцаў Уладзіміра Гніламёдава і Міколы Мікуліча у Беларусі рэалізаваны маштабны

кнігавыдавецкі праект «Паэзія русскага слова: антalogія сучаснай рускамоўнай паэзіі Беларусі» ў двух тамах. Праца над праектам вялася на працягу трох гадоў. Сучасная рускамоўная паэзія Беларусі — унікальная з'ява на літаратурнай карце Еўропы. Двухтомнік складаецца з твораў 186 рускіх а таксама рускамоўных беларускіх аўтараў і прайлюстраваны вялікай колькасцю фатографій.

26. 02. 2020г. у Цэнтральнай навучнай бібліятэцы ім. Якуба Коласа НАН Беларусі адбылася презентація масштабнага літаратурнага праекта.

Вяд. 2. Уладзімір Васільевіч Гніламёдаў карыстаецца аўтарытэтам і заслужанай павагай сярод калег, айчынных і замежных вучоных і пісьменнікаў.

Ён уваходзіў у склад рэдакцыйных саветаў і калегій навуковых і літаратурна-крытычных перыядычных выданняў "Полымя", "Беларуская думка", "Весці НАН Беларусі", "Веснік гуманітарна-эканамічнага ўніверсітэта" і інш.

Вяд. 1. У. В. Гніламёдаў – член савета па абароне доктарскіх дысертаций пры Інстытуце літаратуры імя Янкі Купалы НАН Беларусі. Прымае актыўны ўдзел у грамадска-культурным і навуковым жыцці краіны: выступае на міжнародных і рэспубліканскіх канферэнцыях, творчых форумах і літаратурных вечарынах, у сродках масавай інфармацыі ўзьдymае праblems, што непакояць яго і як даследчыка літаратуры, і як грамадзяніна, і як чалавека.

Уладзімір Васільевіч падтрымліваў цесныя сувязі з Брэсцкім дзяржаўным універсітэтам, у прыватнасці, з кафедрай беларускага літаратуразнаўства.

Вяд. 2. За плённую працу ў галіне літаратуразнаўства і крытыкі, дасягненні ў арганізацыі навуковага і мастацкага жыцця рэспублікі Уладзімір Васільевіч **узнагароджаны многімі медалямі**. Сярод узнагарод У. В. Гніламёдава – навуковых і дзяржаўных – прэмія Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі (2006 г.), ордэн **Францыска Скарыны (2009 г.)**, ордэн **«Вернасць і вера» (2013г.)**, медаль «За ўклад у развіццё культуры Беларусі» (2013г.), ганаровае званне “Заслужаны дзеяч культуры Рэспублікі Беларусь” (2017), прэмія Межпарламенцкай асамблеі дзяржаў – удзельнікаў СНД імя Чынгіза Айтматава(2020г.)

Вяд. 1. Магчыма, прыход У. Гніламёдава ў навуку і літаратуру – гэта наканаванасць лёсу, пра які Уладзімір Васільевіч выказаўся так: “Лёс існуе і ў яго даводзіцца верыць. Безумоўна, кожны чалавек надзелены свабодай волі і выбару. Гэта так бы мовіць, неад’емныя прывілеі кожнага з нас. Але ёсць яшчэ мары, памкненні, жаданні. Так і ўтвараецца лінія лёсу”.

На сённяшні дзень Уладзімір Васільевіч на заслужаным адпачынку. Час збору пладоў сваёй творчасці, час прыняцця і прызнання, час падвядзенння вынікаў свайго жыцця, працы.

Вяд. 2. Гэтаму Чалавеку дадзена запальваць свято ў душах людзей, адорваць іх добрым, цёплым словам – узнімаць настрой, верыць у свае сілы, падтрымліваць і дарыць надзею.

Вяд. 1. Таму, з нагоды юбілею мы шчыра зычым Уладзіміру Васільевічу моцнага здароўя, плёну, новых здзяйсненняў і адкрыццяў. Няхай родныя слова накладаюць часцінкі святла і радасці на жыццё, а лёс і надалей будзе добразычлівы да яго.

“Мая зямля – маё натхненне”

агляд цыкла раманаў “сямейнай хронікі” У. Гніламёдава

Вяд.1. У. Гніламёдаву шмат дзе давялося пабываць – на казахстанскай цаліне і ў Прыбалтыцы, на Украіне і ў Польшчы, Балгарыі, Германіі, у Сярэдняй Азіі і на Каўказе, Індыйскім акіяне і на возеры Балхаш... Але нішто так не хвалявала і не хвалюе, як сустрэча з роднымі мясцінамі – маленькой вёскай Кругель і яе ваколіцамі.

Вяд.2. Камянецкая зямля і роднае паселішча, жыщё землякоў і ўласнага роду далі літаратуразнаўцу, крытыку Уладзіміру Гніламёдаву багата матэрыйлу для раздуму. Прывяджая ў родную вёску Кругель, што на Камянецчыне, пісьменнік бачыў, што «ўсё змяняеца, астывае, ахалоджваеца, губляе ранейшае цяпло, пакрываеца нейкай адчужанасцю, закінутасцю». Гэтыя ўражанні падштурхнулі пісьменніка на напісанне цыкла раманаў «Уліс з Прускі» (2006), «Расія» (2007), «Вяртанне» (2008), «Валошкі на мяжы» (2014), «Вайна» (2014), «Пасля вайны» (2015).

Вяд.1. Гэта была своеасаблівая спроба ўзнавіць мінулае жыщё з радасцямі, перажываннямі, хваляваннямі, горам... Яго «сямейная хроніка ў стылі барока» стала важнай падзеяй у літаратурным жыцці Беларусі, бо адлюстроўвае жыщё беларуса ў найбольш складаны час, раскрывае яго думкі, надзеі, мары.

Вяд.2. Раманы здзіўляюць глыбіней, шырыней паказу жыцця беларускага краю на працягу доўгага гістарычнага перыяду: выезд беларусаў на працу ў ЗША, першая сусветная вайна, бежанства ў Расію ў 1915 г., вяртанне на радзіму і жыщё ў Заходній Беларусі пад уладай Польшчы, Вялікая Айчынная вайна і пасляваенны час. У раманах асвятляюцца самыя розныя сфери жыцця заходніх беларусаў - бытавыя, сацыяльныя, эканамічныя, палітычныя, псіхалагічныя, сямейныя, рэлігійныя і г.д. і не толькі беларусаў, але і рускіх, амерыканцаў, палякаў, габрэяў.

Вяд.1. У эпапеі распавядаеца пра жыщё жыхароў маленькой палескай вёсачкі Пруска паўночна-заходній ускрайны Беларускага Палесся. А цэнтрам мастацкай прасторы з'яўляеца гісторыя сям'і Кужалёў, прататыпамі якой сталі бабуля і дзядуля самога пісьменніка. Разам з гісторыяй свайго роду пісьменнік апісвае і жыщё роднай вёскі, а праз яе — усяго народа.

Вяд.2. Першая кніга "Уліс з Прускі" (2006), выйшла асобным выданнем. Раман «Уліс з Прускі» справядліва называюць энцыклапедыйнай сялянскага жыцця Беларусі пачатку XX стагоддзя. Па гэтым творы можна вывучаць этнографію і гісторыю беларускага народа.

Раман прысвечаны падзеям пачатку XX стагоддзя. Падзеі ў аповесці разгортаюцца ў вёсцы Пруска і яе ваколіцах, хоць з кантэксту твора відавочна, што гэта родная вёска аўтара, пра што сведчаць назвы суседніх паселішчаў, якія згадваюцца ў рамане: Трасцяніца, Свішчова, Бучамле,

Камянец і інш. Ля раённага цэнтра размешчана некалькі вёсак пад такой назвай Пруска Велівейская, Пруска Багуслаўская, Пруска Валгінова.

Вяд.1. У твор увайшла галоўная рака Камянецчыны Лясная пад назвай Лёсна, дэталёва апісана дарога з Кругеля ў Каменец з адметнымі навакольнымі пейзажамі.

Вяд.2. Сюжэтную аснову аповесці складаюць жыццёвыя перыпетыі галоўнага героя твора Лявона Кужаля з вёскі Пруска. (прататыпам яго з'яўляецца Ляўонцій Міхайлавіч Сцепанюк, дзед аўтара). Ляўон Кужаль, або Уліс, як яго назваў Гніламёдаў, – асока шматгранная, якая цікавіцца ўсім, што яго акружает, і гэта выгадна вылучае яго сярод аднавяскочаўцаў. Як вядома, Уліс (у грэцкім варыянце Адысей) - герой-вандроўнік, герой-воін, які перамагае не толькі з дапамогай сілы, але і розуму.

Вяд.1. Герой сямейнай хронікі Гніламёдава вучыўся ў вучылішчы, што было рэдкасцю для Прускі, дзе ў асноўным жыхары не ўмелі ні чытаць, ні пісаць. Нягледзячы на тое, што прабыў ён там толькі каля года (з-за смерці бацькі прыйшлося кінуць), Кужаль даведаўся шмат новага, не толькі датычна выкладаемых дысцыплін, але і пазнаёміўся з забароненай літаратурай, якая раскрыла яму вочы на жыццё, паказала яе зусім з іншага боку. Ды і побыт у мястэчку Камянец не быў падобны на той, да якога прывык герой: тут жылі рамеснікі, гандляры, якія не ведалі аб працы на зямлі роўным рахункам нічога.

Вяд.2. З сямнаццаці гадоў Кужаль стаў сапраўдным гаспадаром: наройні з дзедам працаваў, стаў здабытчыкам у сям'і. Прыйхільнасць да зямлі і дома была ў крыві прускаўцаў, але жаданне зарабіць, выбрацца з беднасці, раздаць даўгі перамагло - у вёсцы загаварылі аб Амерыцы, веды аў якой былі на ўзоруні чутак. Вяскоўцы былі ўпэўнены, што на далёкім кантыненце можна лёгка разбагацісь, а таму некаторыя вырашылі выпрабаваць лёс. Ён шмат чытае, аднак у душы застаецца шмат невыразнага, незразумелага, і нечакана вырашае ехаць у Амерыку. Там ён знаёміцца з нязвыклым для сябе светам і новай філасофіяй жыцця, што, аднак, не пазбаўляе яго ад розных нечаканак, горкіх хвілінаў, стратаў і расчараўанняў.

Вяд.1. Пазней Ляўон прызнаецца самому сабе, што паехаў туды не з-за абавязку пану Падгурскаму, не з-за сяцёёр, якім трэба пасаг, не, гэта быў парыў душы – вырвацца, паглядзець, як жывуць людзі. «Спраба ўзняцца над звыкласцю штодзённага існавання, жаданне паглядзець на сябе збоку ці, можа, нават з вышыні. Ён усё больш пераконваўся, што жыццё павінна даць нешта большае, чым гэтае сумнае штодзённае існаванне» [4, с. 191].

Вяд.2. Пра радзіму сваю Ляўон гаварыў з любою: «Усё ж такая прыгожая наша Пруска. І ўсё тут прыгожае...», у якім бы месцы ні быў, ірваўся дадому, нішто не магло параніцца з родным краем [4, с. 197].

Нялёгка герою было ў Амерыцы: прыйшлося асвоіць шмат прафесій, але зямля клікала, вабіла. Так ён трапіў на фэрму да былога ўкраінца, а цяпер амэрыканца – гаспадара Грыцько. Аказаўся, што ў Амерыцы не так усё проста: з аднаго боку, абвяшчалася права на свабоду і роўнасць усім і кожнаму, з другога - агіднае стаўленне да чарнаскурых людзей. Набожнасць

гаспадара ўжывалася з дзіўнай смагай разбагацель, калі, здавалася, «за цэнт удушыць можа, брата роднага са свету зжыў бы» [4, с. 275]. Ашчаднасць і халоднасць адштурхоўвалі Лявона, ён часта ўспамінаў пра маці, сёстраў і сваёх каханне.

Вяд.1. Варта падкрэсліць і адказнасць героя, яго абавязковасць. Маючы магчымасць застацца ў ЗША, ён ні на хвіліну не засумняваўся, не мог адмовіцца ад сваёй сям'і, бо ён - гаспадар дома, не меў права пакінуць сваякоў адных. Лёс падкідваў усе новыя выпрабаванні, дзякуючы якім набываўся бясцэнны досвед.

Вяд.2. Праца ў Дэтройце ў Форда падала чарговы ўрок: здароўе і дабрабыт асобна ўзятага чалавека роўным рахункам нічога не значыць. Чалавек - гэта шрубка ў машыне, які выкарыстоўваюць датуль, пакуль ён функцыянуе. Лягон, які зарабіў хваробу лёгкіх на заводзе, праляжаў больш за трох тыдні ў шпіталі, аказаўся больш не патрэбны. Яму лёгка знайшлі замену, звольніўшы без папярэджання.

Вяд.1. Сем гадоў правёў Кужаль у Амерыцы, набыў новы досвед, пазнаёміўся з людзьмі розных нацыянальнасцяў, стаў упэўненым, дасведчаным у сабе. Можна было застацца, жаніцца на гаспадарскай дачцэ, ісці насустрach амерыканскай мары - разбагацель, стаць незалежным гаспадаром на сваёй зямлі. Перашкаджала толькі адно - усё вакол было чужое.

Вяд.2. За столькі гадоў Лягон так і не здолеў забыць сваю Пруску і Ганну, якая не дачакаўшыся яго, выйшла замуж. З пачуццём крыўды з'язджае Кужаль з бяздушнай краіны: і адначасова шкадуючы, што пакінуў гэтую такую багатую на розныя дзівосы краіну, шырокую і па-сапраўднаму свабодную» [4, с. 352]. Такім чынам, перад намі асоба, здольная прымаць рашэнні і браць на сябе адказнасць за сябе і лёс родных яму людзей, у чым можна ўпэўніцца ў наступных раманах цыкла.

Вяд.1. Аўтар стварыў цікавыя, запамінальныя вобразы-персанажы, якія выступаюць пад уласнымі прозвішчамі: бацькі галоўнага героя, яго сёстры, мясцовы памешчык, яўрэй, у якога кватараўваў Лягонька ў час навучання ў Камянцы і інш.

Вяд.2. Надзвычай каларытным атрымаўся ў пісьменніка вобраз Кузёмкі, сваесаблівага тагачаснага інфарматара, які замяняў непісьменнай вёсцы газаты і радыё. Кузёмку чакалі ў сялянскіх хатах, каб пачуць навіны, якія адбываліся ў наваколлі і свеце. За гэта аздзячвалі гасціннасцю. Бліскучыя халявы ботаў, нязменная шапка-папаха, загадковая ўсмешка, таропкі выгляд, дзіўная, часам алегарычная, таямнічая гаворка, падобная да размовы юродзівых. Вандроўца, пры ўваходзе ў хату спачатку аддае гонар іконам, а потым людзям, якія жывуць у ім.

(На Камянеччыне помніць двух братоў з Падбрадзянаў, якія жылі бабылямі і зараблялі на жыщё адзін у якасці гарманіста, другі – разношчыка навін па суседніх авёсках.)

Вяд.1. Аўтар дакладна перадаў каларыт тагачаснага жыцця, побыт, звычкі, павер’і, гістарычныя падзеі і паданні. Вясёлыя і самабытныя

pruskaўцы прыемна здзіўляюць сваімі адносінамі да ўлады, царквы і ўласнага жыцця.

Вяд.2. Жыхары Прускі ганарацца сваім паходжаннем, падкрэсліваюць, што яны не палешукі, а «старожытнае племя», «людзі тутэйшыя, пракаветнікі, не набрыдзь якая-небудзь». Жылі, як і большасць сялян, працууючы на зямлі, у кожнага быў свой надзел, працевалі ад відна да відна, але па-іншаму сваё жыццё не ўяўлялі. Паняцце "свайго" заўсёды значыла занадта шмат для беларусаў, дзеля зямлі гатовыя былі на многае, бо "была б зямля, казалі ў Прусцы, а ўсе астатнія прыдасца.

Вяд.1. Героі В. Гніламёдава - гэта людзі, якія выраслі і працууюць на зямлі, якая з'яўляецца для іх адной з самых важных каштоўнасцяў. Па колькасці нажытага вызначалі годная ці не сям'я, чалавеку з кавалкам зямлі патлусцей заўсёды зайдзросцілі. У раманах падрабязна паказаны сцэны, якія апісваюць сялянскі працу (касовіца, малацьба, збор ураджаю).

Вяд.2. Хочацца адзначыць, что раман "Уліс з Прускі" на рэспубліканскім літаратурным конкурсе, які праходзіў у рамках Дня беларускай пісьменнасці ў верасні 2007 г. у Шклове, быў прызнаны лепшым беларускім мастацкім творам у галіне прозы.

Вяд.1. У цэнтры другога рамана "Расія"(2007) - гаворка ідзе аб падзеях 1915–1922 гг. Падзеі Першай сусветнай вайны, наступленне германскіх войск, набліжэнне фронту, загад падавацца на ўсход прымусілі— кругельцаў пакінуць родныя гнёзды і рушыць — на ўсход, у бежанства. Было гэта ў 1915 годзе. Выязджалі вёскамі, дабіраліся да Волгі і за Волгу, асядалі там — хто дзе — у волжскіх сёлах і гарадах, на чыгуначных станцыях.

Вяд.2. Пruskaўцы - ахвяры вайны, выкананы чужой волі, якая супрацьстаіць іх інтрэсам і жаданням. Пісьменнік паказвае, што расстанне з родным краем яго героям даецца нялёгка. Яны імкнуть пакінуць тут нешта такое, каб не стаць чужынцамі.

Вяд.1. Пruskaўцы ўзводзяць крыж, які будзе іх клікаць да родных магілаў. Не забываюць яны і пра мяшчак з роднай зямлёю, які спрадвечна бралі з сабой беларусы, пакідаючы родныя селішчы. Вайна выгнала іх з дому ў глыб Pacii ажно ў Самарскую губернію. Гэта расшырыла іх гарызонты, дало магчымасць усвядоміць сябе часткай сусветнай супольнасці, сучаснікамі свой прыпушчанскі мікракосмас да жыцця тых людзей, куды закінуў іх лёс, адчуць духоўную з імі роднасць.

Вяд.2. З вялікай сімпатыяй малюе аўтар карціны жыцця хлебаробаў сяла Запалоннае Самарскай губерніі пачатку XX ст. Перад чытачом паўстаем галерэя розных характараў, тыпажоў. Запраўляюць у Запалонным зажытачныя сем'і. Такімі з'яўляюцца і Платонавы, якія прытулілі ў сябе пяцьцерых Кужаляў. Аддалі ім палову хаты, выдзелілі кавалак зямлі, нічым не крыйдзелі, частавалі, як родных. У рамане "Расія" аўтар стварае калектыўны вобраз сваіх землякоў.

Вяд.1. Уцекачы перажылі ў Pacii рэвалюцыю, грамадзянскую вайну, шматлікія мецяжы і паўстанні, бясконцыя змены ўлады, засуху і голад

1920—1921 гадоў. У рамане ёсьць эпізод, які не выдуманы, дзе рота Лявона ажыццяляла разведку боем, раненне ў левае плячо, лячэнне ў франтавым шпіталі, дзе захаваць руку дапамагла яму дачка Льва Талстога Аляксандра Львоўна, якая працавала там сястрой міласэрнасці. Затым Лягон быў камісанаваны з фронту і вярнуўся да сваёй маці і сясцёр у Самарскую губернію.

I, нарэшце, у 1922 годзе атрыманне польскіх віз і вяртанне на Радзіму з маладой жонкай Феклай, прататыпам якой была бабуля пісьменніка, жыццё ва ўмовах сацыяльнага і нацыянальнага ціску з боку польскіх улад.

Вяд.2. Рыхтуючыся да працы над раманам «Расія», пісьменнік спецыяльна ездзіў у Самару і Арэнбург, працаваў у мясцовых архівах, гутарыў з жыхарамі. Наведваў бацькаву радзіму старажытнае і вялікае сяло Заплаўнае (у рамане яно Запалоннае).

Раман быў прызнаны лепшай кнігай года, узнагароджаны Рэспубліканскай літаратурнай прэміяй “Залаты Купідон”.

Вяд.1 Трэці раман "Вяртанне"(2008).

У гэтым рамане расказваецца пра вяртанне на радзіму ў 1922 годзе бежанцаў з Заходняй Беларусі. Пасля сямі гадоў выгнання галоўнага героя твора Лявона Кужаля і яго аднавяскоўцаў чакалі не толькі зарослыя хмызняком родныя котлішчы, беднасць і нястача, але і іншая дзяржава — адноўленая Польшча (згодна з Рыжскай дамовай).

Вяд.2. Лявону і яго аднавяскоўцам прыйшлося нанова наладжваць гаспадарку, абжывацца пры новых парадках і ціску польскіх уладаў, аб неспакойным, трывожным, поўным палітычных страсцей і барацьбы жыцця ў адроджанай Польшчы. Тут, у ваколіцах Белавежскай пушчы, бурліў высокія хвалі палітычных страсцей, бо надта шмат было незадаволеных існуючым рэжымам.

Вяд.1. Аўтар дае апісанне вобраза Фёклы. Яе партрэт напісаны светлымі, лірычнымі фарбамі. Пададзены ён у асноўным вачыма Лявона, не толькі які любуецца яе кідкай фізічнай прыгажосцю, але і імкнецца зразумець таямніцы яе душы. «Не высокая і не нізкая. Не худая і не тоўстая. Чарнявая, як і большасць у гэтым краі. Гэта была ва ўсіх адносінах выдатная жанчына — па нараджэнню руская, сялянка, вялікая працаўніца. Для Лявона яна - сябар, памочнік, чалавек, які падзяляе жыццёвую ношу.

Вяд.2. Фекла ўмее стварыць вакол сябе цеплыню і выгоду. Яна славіцца гасцінай гаспадынай. Нядзіўна, што яе пакахалі залоўкі і свякроў. Яна ўмее хораша танчыць, співаць, умее пастаяць за сябе, паставіць на месца розных нягоднікаў. У Фекле сапраўды вельмі шмат ад жанчыны-хрысціянкі - уменне дараваць, любіць, ахвяраваць сабой, лічыцца з іншымі, ветлівасць, сціпласць, устрыманне, міласэрнасць. Вячанне ў царкве ўспрымаецца ёю як Божае благаслаўленне, як вельмі важная і неабходная падзея ў яе жыцці.

Аўтар здолеў стварыць цікавыя, запамінальныя вобразы і характеристы, дакладна перадаць каларыт эпохі. 30-х гадоў XX стагоддзя.

Вяд.1. Раман “Валошкі на мяжы” (2014), чацвёрты з раманнага цыкла, прысвечаны жыццю Заходній Беларусі, якая знаходзілася пад Польшчай, каб затым далучыцца да БССР. Пісьменнік засяроджаны на перадачы гістарычных падзей, паўсядзённасці вёскі. Паказана далейшае развіццё падзеі на Берасцейшчыне – 30-я і пачатак 40-х гадоў, - калі на змену ўлады палякаў прыйшла савецкая ўлада.

Вяд.2. У рамане вылучаецца вобраз Васіля Платонава, які стане пераемнікам Лявона. Ён прадаўжальнік роду, прадстаўляе ўжо новае пакаленне – савецкіх людзей. Усё, аб чым раней марыў герой у сваіх “блуканнях па пакутах”, здаецца збылося. Ён збудаваў сабе дом, займеў добрую гаспадарку, нават малатарню прыдбаў, а галоўнае, купіў зямлі ў Пацаў, стаў заможным гаспадаром.

Вяд.1. Раман выразна адлюстроўвае асабістасці менталітэту, нацыянальнай свядомасці беларускага народа, тое, што фарміравалася на працягу многіх гадоў сацыяльна-эканамічным і палітычным становішчамі гэтага краю.

Вяд.2. Тэма Вялікай Айчыннай вайны невычэрпная — пра гэта сведчыць **раман «Вайна» (2014)**. Беларусь ў сілу свайго геаграфічнага палажэння не раз становілася полем крывавых бітваў. Не дзіўна, што ў кожнай беларускай сям'і, і не толькі, на генным узроўні жывуць успаміны пра Вялікую Айчынную вайну. У. Гніламёдаў на працягу амаль сарака гадоў адчуваў настойлівую духоўную патрэбу звярнуцца да напісання мастацкага твора, у якім будзе расказана пра жыщё мірнага насельніцтва на акупаванай нямецка-фашистскімі захопнікамі тэрыторыі Заходній Беларусі, назапашваў матэрыял: «22 чэрвеня. Самы доўгі дзень. У гэты дзень пачалася вайна і разам з ёй маё ваеннае дзяцінства. Можа, калі і раскажу, што тады адбывалася» (22.6.1975 г.), – запісаў пісьменнік у дзённіку.

Вяд.1. Дзеянне ў рамане У. Гніламёдава адбываецца на тэрыторыі Берасцейшчыны. Перад чытачом праходзяць знаёмыя назвы населеных пунктаў (Алешкавічы, Ратайчыцы, Камянец, Брэст), разам з пісьменнікам мы маем мажлівасць пагартаць старонкі перыядычных выданняў («Заря», «За Родину!», «Новая дарога», «Наше слово»), што выходзілі на акупаванай фашистамі тэрыторыі. Краязнаўчы матэрыял, сабраны раманістам, паглыбляе і пашырае нашы веды аб родным краі. Пісьменнік не раз звяртаецца да апісання Камянецкай вежы на старонках рамана. Вежа выступае ў творы як жывая істота, якая брала чынны ўдзел у тым, што адбывалася вакол.

Вяд.2. Дзіцячая памяць учэпіста захоўвала твар вайны, ворагаў, родных людзей, землякоў, непаўторныя хараکтары аднавяскоўцаў. Пісьменнік рэалістычна паказвае падняволънае жыццё людзей на акупаванай нямецка-фашистскімі захопнікамі тэрыторыі Заходній Беларусі ва ўмовах нацысцкага рэжыму, узнікненне і арганізацыю партызанска га руху, доўгачаканыя дні вызвалення.

Вяд.1. У цэнтры увагі аўтара - лёсы простых людзей з Берасцейшчыны, з вёскі Пруска. Раман насыены шматлікімі персанажамі, у ім закрануты вечныя пытанні добра і зла, справядлівасці і абавязку, героі трапляюць у такія жыццёвыя сітуацыі, якія раскрываюць маральныя якасці чалавека.

Вяд.2. Прускаўцы не былі ўпэўнены, што іх роднага мястэчка міне лёс спаленай вёскі Лескі. Тым не менш, яны прадстаюць перад намі як носьбіты міласэрнасці, дабрыні, самаахвярнасці. Так, *Лягон, ўзяў да сябе акружэнца Сашку Расцатуева, рызыкуючы жыццём родных; Якаў Арыстархавіч падпісвае ліст у абарону Васіля, калі той на пачатку вайны трапіў да фашистаў як прадстаўнік савецкай улады.*

Вяд.1. У новым творы ёсць персанаж па прозвішчы Кляновік, прататыпам якога стаў Сямён Дубовік – рэвалюцыянер, адзін з заснавальнікаў КПЗБ, чалавек з цікавым лёсам. Так атрымалася, што дзед аўтара і Сямён Андрэевіч сустрэліся ў Амерыцы. Вобраз Кляновіка - адзін з самых яркіх і запамінальных вобразаў раманаў Гніламедава. Кляновік не малюеца сваім аскетызмам. Ён гарыць любоўю да рэвалюцыі, яму сумныя, здаюцца аднастайнымі сямейныя будні, праца па гаспадарцы, ён прагне барацьбы. Найбольш ён баіцца стаць непатрэбным рэвалюцыі.

Вяд.2. Героі рамана «Вайна» выхаваныя на старажытным ліцвінскім прынцыпе: «Фальварак – гэта незалежнасць», сяляне і ў небяспечныя ваенныя часы трymаліся гаспадаркі: то Рaciя, то Польшча, то Саветы, то немцы – і ўсіх трэба накарміць. Нягледзячы на ваенныя падзеі, Васіль будзе хату, дбае пра стаярку, новыя вокны, а Якаў Арыстархавіч – пра вятрак, які добра б было паставіць на пагорку, там нялага дуе. Сяляне з радасцю прымаюць ад фашистаў зямлю, і гэты факт не мае нічога агульнага са зрадніцтвам, з палёгkай успрымаюць вестку аб роспуску калгасаў.

Вяд.1. Мабілізацыя заходнікаў на пачатку вайны не закранула, бо немцы, як узгадвае пісьменнік у дзённіковых запісах, з'явіліся ў Камянцы ўжо к абеду 22 чэрвеня. Шчыра кажучы, у асноўнай масе сяляне-заходнікі і не думалі рвацца на фронт ці ў партызаны, кідаць гаспадаркі і сем'і («Не ўсім па лесе бегаць, нехта павінен і хлеб сеяць»). Іншая справа, што асобы з найбольш развітым маральным пачуццём адчувалі агіду ўласна з-за факту заваявання роднай зямлі, менавіта іх зямлі, іх краю.

Як бачна, вайна для берасцейцаў не была нечаканай. Ведалі пра яе не толькі па чутках, што распаўсюджваліся па Берасцю. Мясцовае насельніцтва ўсё бачыла, заўважала, супастаўляла, рабіла высновы.

Вяд.2. У. Гніламёдаў на старонках рамана выказвае меркаванне, што ў беларусу язычнік дасюль нявыкаранены. Так, падчас небяспекі з мэтаю абароны роднай вёскі і яе людзей ад бяды вяскоўцы прымяркоўваюць да свайго жыцця магічныя дзеянні: за адну ноч імі быў зроблены традыцыйны драўляны шасціканцовы крыж, на пяць метраў у вышыню, як той, на якім распялі Ісуса Хрыста. Дзеля гэтага людзі абрали зграбную прыгажуню-сасну, што расла на ўзгорку Бярэзіны. Крыж упрыгожылі ільняным ручніком, які руплівыя гаспадыні выткалі за адну ноч. «Рабілі, як утрапёныя: адны пры запаленай лямпе церлі, другія трапалі, трэція часалі, чацвёртыя ладзілі

калаўроты і кросны. Ткала Фёкла, знакамітая майстрыха на ўсю акругу. Калі ручнік быў гатовы, вышылі па канцах арнамент і аздобілі карункамі, павесілі на крыж, калі ўзыходзіла сонца. У нядзелю пасля службы айцец Клаўдзій асвяціў крыж, шчодра пырснуўшы з крапідла свяцонай вадой»

Вяд.1. Завяршаецца раман «Вайна» апісаннем образа, што з'явіўся ў прускаўскай царкве. Пісьменнік нагадвае, што духоўнасць – гэта абярэг нацыі. Толькі духоўна багатыя людзі здольны выратавацца ад молаха вайны, ад непрадказальнасці ўладаў, пераадолець чалавечую адчужданасць, аднавіць у памяці мінулае.

Вяд.2. Раман Пасля вайны” (2015). Падзеі рамана «Пасля вайны» пачынаюцца 1944 годам. Мужчыны былі на фронце, а нялёгкія сялянскія клопаты ляжалі на кволых жаночых плячах. Прайшоў час, вайна скончылася, але цяжкасцей не паменшала, ліхалецце працягвалася.

Вяд.1. Нягледзячы на гэта, жыццё па-свойму вабіла, людзі паступова залечвалі раны вайны. У кнізе дзейнічаюць героі, знаёмыя па папярэdnіх творах пісьменніка – Лявон і Фёкла Кужалі, Васіль Платонаў, яго жонка Прося і сын Валодзя, аднавяскоўцы і новыя персанажы, народжаныя пасляваенным часам. Чытач зможа ацаніць насычанасць сюжэтнага дзеяння, каларыт апісання і харкторыстык, псіхалагічную пластыку дыялогаў, багацце мовы твора.

Вяд.2. Новы раман Уладзіміра Гніламёдава «Праўда жыве пасярэдзіне» — сёмы па ліку з твораў, што склалі гісторычную эпапею. Назва заклікае настроіцца на сур'ёзны лад. Раман «Праўда жыве пасярэдзіне» стварае атмасферу грамадскага жыцця другой паловы 50-х гадоў XX стагоддзя, у якой адбывалася фарміраванне і сталенне тыповага для беларускай нацыі харктару — інтэлігента ў першым пакаленні Валодзі Платонава. Гэты вобраз мае выразны аўтабіографічны харктар.

Вяд.1. У цэнтры распovedаў — юнак, які скончыў вясковую школу і едзе паступаць у інстытут. Перад ім адкрыты ўсе дарогі, бо ён — медаліст, без іспытаў можа быць залічаны ў любую ВНУ. Валодзя марыць аб прафесіі геолага, але так складаюцца абставіны, што ён паступае на філалагічны факультэт Брэсцкага педагогічнага інстытута. Аўтар апісвае ў рамане адчуванне сваёй крэўнай повязі з вёскай, студэнцкае жыццё, вобразы маладога пакалення беларусаў, вобразы выкладчыкаў, сяброўства і закаханасць, першыя вопыты адносін з жанчынамі.

Вяд.2. Новы твор, утрымлівае вельмі важныя павучанні старога Лявона Кужала: «Вучыся, працуй! Нікому не шкодзь! Жыццёвыя цяжкасці будуць, яны яшчэ нікога не абмінулі. Памылкі, няўдачы, нязручнасці... Нікому не зайдзросць, не адчайвайся, не вешай галавы. Вер у сябе. Не лянуйся. Да свайго нутранога голасу прыслухоўвайся, рабі, што ён падкажа. Усё будзе добра». Гэтаму запавету свайго самага блізкага чалавека галоўны герой верны заўсёды, асабліва калі жыццё нечакана ставіць у непрыемныя сітуацыі.

Вяд.1. Жадаю чытачам прыемнага знаёмства з літаратурнай творчасцю У. Гніламёдава, а яму напісання новых мастацкіх твораў і чытацкай прыхільнасці.

Філасофія літаратуры і філасофія жыцця ад У. Гніламёдава

Вяд.1. У кожнага пісьменніка свая лабараторыя, свае схільнасці, метады і прыёмы, свая выпрабаваная тэхніка...380

Літаратура – плён таленту, працы і натхнення. Без працы талент сябе не выявіць, ну, а ўдачы, поспех, вядома, стымулююць працу.

Вяд.2. Пісьменніцкая ўдача – гэта ў пэўным сэнсе жар-птушка. Гэта цуд. Ніхто не гарантаваны ад правалаў. Але і за ўдачу трэба плаціць, яна так проста не даецца. Творчасць – рэч вельмі раёнівая, яна так проста не даецца. Творчасць – рэч вельмі раёнівая, яна хоча мець чалавека цалкам, поўнасцю, каб ён належалі толькі ёй.

Вяд.1. Мастацкая літаратура павінна «ўкладваць» у жыццё духоўныя інвестыцыі. Яна з'яўляецца своеасаблівым інвестыцыйным праектам у адносінах да жыцця, які садзейнічае яго развіццю, абнаўленню і ўзбагачэнню. Літаратура закранае цяжкія для разумення аспекты чалавечай асобы, дзе мала прыдатныя іншыя спосабы. Літаратура вучыць любіць жыццё.

Вяд.2. Чалавек павінен быць удзячны ўсім, хто зрабіў яму дабро. Гэта ўзбагачае яго духоўна, робіць шчырым, сумленным і высакародным. Я добра памятаю тых людзей, якія ў розныя часы падтрымалі мяне і маральна, парадамі, і практычна.

Чалавек павінен гарнуцца да людзей, суседзяў, грамады, калектыву — такая дыялектыка жыцця на зямлі.

Вяд.1. Як і кожны чалавек, люблю жыццё, люблю жыць. Мае паводзіны і ўчынкі кантралюе думка аб тым, што жыць даводзіцца толькі адзін раз — другой магчымасці не будзе. А калі так, то ты павінен увесь час шукаць нейкія стымулы, імкнунца да радасці ад сустрэчы з людзьмі, з пэўнай парой года, прыродай, сонцем, ветрам, дажджом.

Вяд.2. Я заўсёды быў настроены на дыялог, узаемаразуменне, нікому не жадаў і не рабіў зла. Чалавеку трэба ў нечым паспачуваць, у нечым, зразумеўшы яго, дараваць, у нечым падбадзёрыць, развеяць.

Вяд.1. Як бы некоторым з нас не хацелася зноў ступіць у раку часу — не атрымаецца, гэта ўжо не наш час. Наша рака недзе дасягае акіяну і растворяеца ў водах, якія атуляюць увесь зямны шар. Няхай у кожнага будзе свая роля, сваё месца ў жыцці і свой час. Трэба цаніць і паважаць сённяшняе маладое пакаленне, не ісці з ім у рожкі, а імкнунца падтрымаць яго на добрых пачатках. Тады і яно лепш зразумее нас.

Вяд.2. Чалавек адказны за сваё жыццё, вельмі важна каб яно не прайшло марна. Лічыцца, што ён павінен пасадзіць дрэва, пабудаваць дом, нарадзіць дзяцей, нешта яшчэ зрабіць. Я імкнуўся не парушаць гэтых агульных людскіх законаў... Ну а самае галоўнае маё дасягненне заключаецца ў тым, што, негледзячы на ўзрост, у мяне захавалася цікавасць да жыцця.

Літаратура

1.   Весялуха, М. Уладзімір Гніламёдаў: «Кожны пісьменнік стварае сваю літаратуру”: інтэрв’ю з пісьменнікам / М. Весялуха. – Звязда. – 23 мая. – 2016.
2.   Гніламёдаў, У. В. Як само жыццё / У. В. Гніламёдаў. — Мн.: Маст.літ., 1980. — 208 с.
3.   Уладзімір Гніламёдаў//Літаратурная карта Берасцейшчыны/ укл. А. Крэйдзіч. Брэст: ААТ “Брэсцкая друкарня”,2008. – С. 300-303.
4.   Гніламёдаў, У. «Заставацца сабой...» / У. Гніламёдаў. – Мінск : Выдавецтва «Четыре четверти», 2012. – 574 с.
5.   Мікуліч, М. “Я заўсёды іду ад факта...”:гутарка з акадэмікам НАН Беларусі, пісьменнікам У. В. Гніламёдавым// Полымя.- 2007. - №12 . – С. 133-148.
6.   Раманчук , А. Сапраўднасць таленту: акадэмік, педагог, празаік – Уладзімір Гніламёдаў // Роднае слова. – 2007.- №12.-С. 16-17.
7.   Студзенка, Т. Сем гадоў у ЦК. Раманізаваная аўтабіяграфія Уладзіміра Гніламёдава / Т. Студзенка. – Беларуская думка. – 2015. – № 12. – С. 103–106.